

Emnekode : EX704
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28/5-10
Ark nr. : 1 av 11

Oppg. A, 2) Hva er en institusjon?
En institusjon er en, for samfunnet, legitim gruppe med ~~med~~ aktører som samles om felles normer og verdier for å utføre essensielle oppgaver for samfunnet de lever i. Aktørene formes ~~av~~ gjennom sosialisering og de blir en del av den kulturen de som- handler i. En institusjon er med på ~~de~~ forme det samfunnet den eksisterer i, på samme måte som institusjonen blir formet av sine omgivelser. Gjennom denne dialektikken vil et samfunn, gjennom generasjoner, utvikle seg til å bli mer kompleks, pluralistisk, differansiert men også mer integrert. Mye av grunnen til at vi, spesielt i den vestlige verden, har utviklet oss fra det tradisjonelle samfunnet til det moderne samfunnet, kan tilskrives ~~no~~ sterke, legitime institusjoner som har utviklet samfunnet på en rekke områder. En institusjon kan man man på mange måter si er en bærehjelpe i samfunnet, en del av grunnmuren, men også en del av overbygningen i følge Marx. Institusjonene gir oss trygghet gjennom en sterk stat som ~~kan~~ utfører velferdstjenester: sykehus, skole og utdanning, barnehager, eldreomsorg osv. Vi har et marked som gir oss vekst og velstand. Religion kan for mange gi sjelero og trygghet - eller mening med livet? Utdanningsinstitusjoner gjør at vi forstår mer av samfunnet, rundt oss samtidig som vi får kompetanse til å skaffe oss jobb som sikrer inntekt, som igjen gir oss materiell trygghet og mening i livet. For å klargjøre mer og ~~for~~ å gi rom^{te} en forståelse av viktigheten av institusjonsbegrepet og samfunnsmekanismer vil

Jeg i neste av avsnitt gjøre rede for begrepet "basisinstitusjon", da i lys av institusjonsbegrepet.

Hva er en basisinstitusjon?

En basisinstitusjon er en institusjon som man, i en eller annen form, finner i alle samfunn. Gjennom disse basisinstitusjonene kan man definere samfunnet de er en del av. For å illustrere skillet mellom en basisinstitusjon og en institusjon kan man tenke seg at "vanlige" institusjoner springer ut fra en basisinstitusjon. Billedlig er basisinstitusjonen stammen på et tre, mens andre institusjoner er grenene. For å gjøre bildet enda mer fargerikt finnes det også organisasjoner som ikke er institusjoner og disse kan være kvister, mens mer tette løse sammensatte grupperige av mennesker kan illustrere bladene i dette etter hvert detaljrike bildet. Hvor man begynner seg på dette treet avhenger av ting som legitimitet, utstrekning i tid og rom, synlighet, styrke på kultur, makt, viktighet, kompetanse osv. Jeg vil gjerne gjøre bildet enda klarere ved å illustrere med et eksempel. Markedet er en basisinstitusjon, ~~spesi~~ og en bærehjelpe i vår kapitalistiske verden. Det har fungert i mange år. Tenker som Adam Smith forst tradisjonelt byttehandel vidne til vår komplekse markedstruktur. Markedet har sterk legitimitet og, for tiden, ingen utfordrere. Markedet, som basisinstitusjon, blir altså ~~den~~ stammen på treet. Videre kan en tenke seg andre institusjoner i markedet. Familiebedrifter som har bestått gjennom generasjon, i et dialektisk forhold til

Kan tegne som eksempel her.

sine omgivelser. Kulturen har utviklet seg og står sterkt. Legitimiteten er stor i sine omgivelser og de sitter på mye kompetanse innen sitt segment. For å gjøre bildet komplett kan en liten databedrift med f. eks. ti ansatte være en ordinær organisasjon. Den har kanskje eksistert i fem år og tjener for å bestå. Et blad kan være gateselgeren eller dama som selger hjemmelaget glasskunst på fritiden. Alle basisinstitusjoner ~~kan~~ danne stammen for et av samfunnets trær. De vokser forskjellig og stammer, grenene, kvistene og bladene har forskjellig utstrekning og form, men tilsammen utgjør de ^{og minner} et samfunn og de fortsetter og vokser. Et annet element jeg vil ta med i den videre drøftningen er samordnede prosesser. De henpeiler på hvordan elementer i basisinstitusjonene samhandler og fungerer mot hverandre. De er limet i samfunnet eller for å bruke fremmetaforen: samordningsprosessen er nåringen; jorda, lyset og vannet. De viktigste samordningsprosessene er bytte, malit, omsorg og kommunikasjon.

Drøfting

Viktige basisinstitusjoner er familie, utdanning, marked, stat, religion og media. Familien er stedet hvor mye av den du er blir formet. Verdier og normer som man får gjennom familien vil følge deg resten av livet, på godt og på vondt. Før du trygghet og kjærlighet i barndommen vil også sjansere for du blir en trygg og empatisk person senere i livet være mye større. På den andre siden vil utrygghet, vold og hulde med stor

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28.15-10
Ark nr. : 4 av 11

sannsynlighet gjøre deg mer usikker og du vil nok få problemer med å stole på folk. Her kan selvfølgelig samordningsprosessen omsorg (fra andre enn familie) motvirke disse negative effektene. Familien er en institusjon som har høy legitimitet i samfunnet og denne måten å organisere samfunnet på har eksistert i ualmennlige tider. Men familiebegrepet har vært i endring og vil fortsette å endre seg. Fra storfamilie til kjernefamilie til slutsnissegenerasjonen (ca. 50% av alle ekteskap i Norge antas går i stykker). Hva gjør dette med samfunnet? Her er det samfunnsvitenskapen kommer inn i form av sosialantropologer, psykologer og andre bakkebyråkrater som sosionomer, barnevernsarbeidere osv. Vi snakker om avlastning, behandling og hjelp til de som faller utenfor pga av dårlige familierelasjoner, men også analyser, ~~og~~ studier og feltarbeide for å motvirke negative effekter og for å plukke opp og reproducere positive effekter. Forskere kommuniserer (samhandlingsprosessen) sine konklusjoner til offentlig sektor, som f.eks. utredninger til departementer og direktorater, som igjen kan sette i verk tiltak som kan bedre familiesituasjoner. Dette vil igjen øke legitimiteten til familien som basisinstitusjon.

Utdanning er også en basisinstitusjon. Jeg vil påstå at utdanning har øket sin makt (samordningsprosessen) på bekostning av familien. Utdanning har blitt institusjonalisert fra barnehage til universitet ~~større~~ og høyskole. I tidligere tradisjonelle samfunn skjedde mye mer av utdanning i hjemmet og da stort sett gjennom praktisk utdanning som bonde etc. Med moderniseringen av sam-

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28.11-10
Ark nr. : 5 av 11

funnet har levet til kompetanse delt og utdanning blir bare viktigere og viktigere. For samfunns-
vitene er det ~~ser~~ særs viktig å ha fokus på
utdanningens form og hva den vellegger i sam-
funnet. Hva slags kompetanse er det vi vil sam-
funnet bygges på osv. Historikere kan gi oss pekepinner
på hva utviklingen den historiske utviklingen har
vært. Hva slags kompetanse har forsvunnet på veien?
Statsvitere kan reflektere over hvordan samfunnet blir
ved at vi vellegger realfag fremfor humanistiske fag
f. eks. Eller er det et viktig moment at nettopp
statsvitere og samfunnsvitene er påvirket av at de har
fått utdanning gjennom en institusjon som Universitet.
Her har du et dialektisk forhold som danner grunnlag
for en konstruktiv diskurs om utdanningens framtid.
En annen utdanningsvei er økonomiutdanning og
økonome blir ført en del av en annen basis-
institusjon, nemlig markedet. Når vi snakker om
markedet vil jeg gjerne ta med det som kan
kalles en motpol, staten (som også er en basis-
institusjon). Disse basisinstitusjonene både mot-
virker hverandre og virker sammen. De kjemper
om kontrollen på velferdsområder og på mange
måter kjemper de en kamp om sine paradigmer.
Jeg skal ikke ta for meg det nå, men understreke
at dette er viktig for samfunnsvitene å studere,
og det blir da også gjent. Vi trenger statsvitere,
økonome, sosiologer, sosiologer etc. for å finne
den perfekte balansen mellom stat og marked.
Effekten av statlige reformer må evalueres og
lønning må si i kommunene og stat.
Media er den siste basisinstitusjonen jeg vil ta

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28/5-10
Ark nr. : 6 av 11

for meg i denne drøftinga. Habermas har sagt at den offentlig samtalen, med ^{godt} argumenter og røde tråder, blir mer og mer viktig i dagens mer pluralistiske og komplekse virkelighet. Dette må slipe i media. I Norge har du ~~institusjoner~~ en institusjon som NRK som med sin høye legitimitet gir et godt bidrag til dette. I tillegg har du en rekke av forskjellige mer eller mindre seriøse medietyper medie-typer som TV, radio, aviser, magasiner, nettbasert medier som Facebook, Twitter etc, mobil osv med mer eller mindre seriøse aktører som er med på å folke den virkeligheten vi lever i. For å analysere dette universet av forskjellige medietyper har vi fått en ny type samfunnsvitenskap som tar sammen spillet mellom politikk, media og kommunikasjon. I tillegg vil statsvitenskap med sin vektlegging av makt ~~ta~~ ha mye å bidra med. Medievitenskap inneholder elementer fra sosiologi, økonomi, psykologi og statsvitenskap, og alle disse innfallsveier er viktig for å forstå media-løsninger av samfunnet, og ~~hva det gjør~~ innebærer for oss som mennesker.

Konklusjon:

Samfunnsvitenskapene er essensielle for å forstå, utvide, opprettholde, utvikle og analysere samfunnet vi lever i. Hvis vi ser ^{på institusjonene} samfunnet med sine delingene som samfunnet og samordningsprosessene, makt, bytte, kommunikasjon som linet vil samfunnsvitenskap plassere seg i samfunnet. ~~De vil også~~ Mer presist vil de plassere seg i ~~basist~~ basisinstitusjonene (eller utdanning, stat, marked, media) og påvirke de innefra. De vil også analysere de utenfra som forskere f.eks. ^{ved} å

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28/5-70
Ark nr. : 7 av 11

å se

prøve sammenhenger og muligheter for forbedring og bedre samordning. De vil påvirke samordningsprosesser som omsorg (sosionom, psykolog etc), kommunikasjon (medierådgivere ~~etc~~, medievitere etc), bytte (økonomer, statsvitere) og de vil absolutt være med der man utspilles i alle nyanser.

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28/5-10
Ark nr. : 8 av 11

oppgv. B, 1) Samfunnsvitenskapelig kunnskap kan for det første brukes i forskersammenheng. Forskning kan bli brukt til å utarbeide bedre retningslinjer for de som jobber med mennesker, som f.eks. sosionomer, psykologer etc. Forskning på en basisinstitusjon som familien kan gi oss verdifulle bidrag for forbedrelse. Medievitenskap kan gi oss bedre forståelse for globalisering og medialiseringen av verden, og være med å stå ut en god kurs, osv osv.

Samfunnsvitenskapelig forskning kunnskap er også viktig for at utdanningsinstitusjonene får påfyll og at kompetansen reproduseres.

Samfunnsvitenskapelig kunnskap er essensielt i offentlig styring. Det kan være som ansatte i departement, direktorat og andre ytre etater. Samfunnsvitere kan brukes som konsulenter i f.eks. byplanlegging etc. De kan også være med på iverksette politiske igjennom reformer og i administrasjoner i kommuner. Eller de kan være med på å utrede saker for regjering som f.eks. miljøutredninger.

Samfunnsvitenskapelig kunnskap er også ettertraktet i de fleste store organisasjoner, både ideelle, statlige, kommunale og næringslivsorganisasjoner.

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28/5-10
Ark nr. : 9 av 11

3) Metodologisk kollektivism har sitt motstykke i metodologisk individualisme. Det finnes to grader av metodologisk kollektivism: en ekstrem versjon og en moderat. Det som skiller metodologisk kollektivism fra metodologisk individualisme er hvilken retning "virkningen går". En kollektivist mener at virkningen skjer fra sosiale fenomener til aktøren eller individet. Det er de sosiale fenomenene som gjør oss til de individene vi er. En ekstrem kollektivist går så langt som til å mene at man kan gi sosiale fenomener aktøregenskaper eller individegenskaper, som felles "gruppas tanker..." eller "markeds logikk". Den moderate kollektisten, som E. Durkheim er et eksempel på, vil heller veltegge at individet blir formet av sine omgivelser, eller de sosiale fenomener rundt individet. F. eks. på et universitet vil du både bli formet av kulturen, verdiene og normene på universitetet, men også av den rollen du innehar: professor, student, rengjørere osv. En kollektivist mener at et individ er et produkt av samfunnet rundt seg. Uten all den påvirkningen du utsettes for i løpet av et liv kan du knapt kalles et individ. En individualist derimot mener at virkninger går andre veien: fra individ til sosiale fenomener, og at individet skaper samfunnet. Her fra du også en ekstrem og en moderat utgave. Den moderate individualisten åpner for relasjonsbegreper som "ekte mann", "lærer" og "mor", det gjør ikke den ekstreme individualisten.

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 2815-70
Ark nr. : 10 av 11

4) En rasjonell handling innebærer at individet tenker "for-og-imot" for han handler. Han veier for og imot og handlingene gjenspeiler personens ønsker og mål. Når et mål er oppnådd står neste for tur. Den perfekte rasjonelle handling slår på alle argumenter er gjennomtenkt, all informasjon er innhentet og et klart svar står igjen. Perfekt rasjonalitet er vel egentlig en hermeneutisk modell som sier noe om hvordan det best kan bli i den "virkelige" verden er perfekt rasjonalitet nesten en utopi.

En ikke-rasjonell handling ~~kan~~ blir ofte styrt av "innebygde" normer og verdier som gjør at noen handlinger er uakseptable. Handlinger blir ikke bestemt av mål/middel tenkning men heller om hva som passerer.

Et eksempel til slutt:

På et universitet kan du ringe uregnet, men ikke private samtaler. En rasjonell handling her er å tenke for og imot. Er det f. eks. mulighet for å bli oppdaget osv. En ikke-rasjonell handling innebærer at du, pgs. normer/verdier, ikke gjør det, uansett.

Emnekode : EX104
Kandidatnr. : 2033
Dato : 28/5-10
Ark nr. : 11 av 11

b) En etisk utfordring mellom forsker og forskningsobjekt kan være at lar følelser som empati og hat styre hans konklusjoner. Dette kan f.eks. skje i forbindelse med kvalitative undersøkelser hvor båndene kan bli tette siden de undersøkte oppholder seg i samme rom/nærhet over lengre tid. Manipulasjon og maktmisbruk kan også skje i slike antropologiske feltarbeider. Dette er både etisk forkastelig og kan også føre til at forskningsresultatene blir feil.

I kvantitative undersøkelser må forskeren passe på å stille presise spørsmål som ikke kan mispratas av forskningsobjektet. Dette kan løses ved å teste ut spørsmålene på et representativt utvalg før selve undersøkelsen settes i gang.